

Mira Milić*
Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja
Univerzitet u Novom Sadu

UDK: 81'374.822

81'373.46:79

DOI: 10.19090/gff.2022.1.47-67

Originalni naučni rad

Olga Panić Kavgić
Filozofski fakultet
Univerzitet u Novom Sadu

Aleksandra Kardoš
Filozofski fakultet
Univerzitet u Novom Sadu

SAVREMENI PRINCIPI ZA SASTAVLJANJE DVOJEZIČNOG REČNIKA SPORTSKIH TERMINA: TEORIJSKI I PRAKTIČNI ASPEKTI

Cilj ovog rada je kritička analiza koncepta *Englesko-srpskog rečnika sportskih termina* (Milić, 2006) i *Novog englesko-srpskog rečnika sportskih termina* (Milić–Panić Kavgić, & Kardoš, 2021a), sa stanovišta novijih naučnih saznanja i potreba savremenog korisnika. U radu je primenjen metod kvalitativne analize makro- i mikrostrukture oba rečnika, utemeljenih na opštim leksikografskim principima, prevashodno sa aspekta nove leksikografske teorije funkcija. Pozitivan ishod ove analize, odnosno činjenica da rečnici ispunjavaju skoro sve kriterijume teorije funkcija, ukazuje na zaključak da su savremeni izazovi u leksikografiji više pitanje prioriteta opštih principa za sastavljanje dvojezičnih specijalizovanih rečnika nego njihovog broja i tumačenja, što je u velikoj meri posledica izmenjenih potreba savremenog korisnika, te potrebe za korišćenjem rečnika u nastavnom procesu dva predmeta na akademskim studijama – Engleskog kao stranog jezika ili Engleskog kao jezika struke.

Ključne reči: specijalizovani rečnik, engleski jezik, srpski jezik, leksikografija, sportski termin, terminologija, teorija funkcija, savremeni korisnik, makrostruktura rečnika, mikrostruktura rečnika

Ova analiza pripada oblasti specijalizovane leksikografije koja još uvek nema jasno i nedvosmisleno priznat naučni status u našoj sredini, usled čega većina rečnika ne predstavlja rezultat korpusno utemeljene teorijske analize, već se njihova izrada neretko svodi na „mehaničko prepisivanje i preslikavanje postojećih rečnika, po obrascu reč–izgovor–značenje“ (Prčić, 2018: 27). Kako se rad bavi kritičkom analizom specijalizovanih rečnikâ *Englesko-srpski rečnik sportskih termina* (Milić,

*miramilicns@gmail.com

2006), u daljem tekstu – *ESRST*, i *Novog englesko-srpskog rečnika sportskih termina* (Milić–Panić Kavgić, & Kardoš, 2021a), u daljem tekstu – *NESRST*, istraživanje je motivisano dvojakim ciljem. Prvi jeste predstavljanje inovacija u teorijskoj leksikografiji u vezi sa terminološkim rečnicima, a drugi je kritička analiza leksikografskog modela *ESRST*-a, a zatim i *NESRST*-a, u kontekstu savremene leksikografske teorije. Imajući u vidu činjenicu da se bilo navršilo petnaest godina postojanja *ESRST*-a, te da su u tom periodu nastale mnogobrojne izmene u sportskom registru i javile se nove potrebe korisnika, pored teorijskih zahteva nametala se i nužnost provere ne samo tačnosti rečničkih podataka već i stepena zadovoljenosti potreba njegovih korisnika. Pozitivni kritički osvrti na *ESRST* (up. Ćirić-Duvnjak, 2013: 64; Vasić, 2018: 209) ukazuju na to da je njegov model bio dobro primljen u lingvističkim i stručnim krugovima, te da se on, suštinski, mogao zadržati, uz izvesne inovacije kao odgovor na izmenjene zahteve korisnika.

Rukovodeći se povoljnom ocenom stručne javnosti, 2016. godine počela je realizacija projekta *NESRST*-a, najavljena u Milić, Panić Kavgić i Kardoš (2017), naknadno detaljno obrazložena sa tačke gledišta problemâ i rešenâ u Milić, Panić Kavgić i Kardoš (2021b). U cilju ažuriranja informacija iz *ESRST*-a, izvršen je nemali broj korpusno utemeljenih istraživanja u vezi sa standardizacijom termina novih sportova iz engleskog jezika u srpskom, koji su potom uključeni u *NESRST* (Jonić, 2012; Milić, 2015; Milić–Tumin, 2014; Milić–Kardoš, 2016; 2019; Panić Kavgić, 2021). U svetlu prethodno navedenog, predmet ovog rada jeste kritički osvrt na *ESRST* i osvetljavanje koncepta *NESRST*-a sa stanovišta naučne utemeljenosti i zahteva savremenog korisnika. Razmatranje je podeljeno na četiri poglavlja. Posle uvodnih napomena, sledi teorijski prikaz novijih lingvističkih teorija terminologije s posebnim naglaskom na teoriji funkcija (engl. *function theory*) (Fuertes-Olivera–Tarp, 2014). Treće poglavlje nudi kratak opis makrostrukture i mikrostrukture *ESRST*-a i *NESRST*-a, četvrto se bavi kritičkom analizom usklađenosti *ESRST*-a i *NESRST*-a sa zahtevima teorije funkcija po kriterijumima Fuertes-Olivera i Tarp (2014), dok peto sažima najvažnije zaključke.

Uprkos činjenici da je teorijska leksikografija znatno napredovala tokom poslednjih nekoliko decenija, ona je još uvek, što se naučnog određenja tiče, u prelaznoj fazi, što je posledica digitalne revolucije u samoj leksikografiji (Lukasik, 2018: 196). U skladu s tim, novija razmišljanja idu u pravcu toga da je leksikografija pre deo informatike nego lingvistike (Bergenholtz–Bothma, 2011). Povezanost dve naučne oblasti ističu i Bothma i Tarp (2012: 105–106) na temelju teorije relevantnosti, navodeći da njena primena u leksikografiji može doprineti

razvoju informatike, budući da princip relevantnosti u informatici ne uključuje analizu korišćenja određene informacije, dok je to u leksikografiji jedan od opšteprihvaćenih principa. Prema tome, u cilju određivanja jasnog pravca razvoja buduće leksikografske nauke, potrebno je da bolje upoznamo korisnike rečnika i njihovo ponašanje u digitalnom okruženju da bismo saznali koji leksički izvori će nam biti potrebni u budućnosti (Lew–de Schryver, 2014: 341). Imajući to u vidu, u ovom odeljku teorijski modeli *ESRST*-a (Milić, 2004; 2006) i *NESRST*-a (Milić i dr., 2017; 2021a; 2021b) biće analizirani u kontekstu novijih leksikografskih teorija, s posebnim naglaskom na leksikografskoj teoriji funkcija (Fuertes-Olivera–Tarp, 2014). S tim u vezi, valja napomenuti da se sve novije terminološke teorije temelje na lingvističkom tumačenju termina i terminologije, iako svaka ima sebi svojstvena obeležja.

Na početku ovog odeljka ukratko će biti predstavljen teorijski model *ESRST*-a. U celini gledano, *ESRST* se zasniva na postavkama komunikativne teorije (engl. *communicative theory*) (Cabré, 1999), pošto nudi standardizovane sportske termine koji nastaju adaptacijom iz engleskog jezika u srpskom, što znači da je polazna tačka leksikografskog modela sportski termin koji se posmatra sinhronijski. Nadalje, primenjeni leksikografski model usklađen je sa opštim leksikografskim principima (Zgusta, 1971; Yong–Peng, 2007; Prčić, 2011: 247). Poštujući njihov redosled po stepenu važnosti, to su: (i) naučna zasnovanost, (ii) funkcijska profilisanost, (iii) okrenutost ka korisniku, (iv) predusretljivost prema korisniku i (v) učenje, negovanje i praćenje efikasnosti upotrebe rečnika. Posmatrano sa aspekta naučne utemeljenosti, tj. leksikografske teorije, lingvistike i kontrastivne lingvistike, s jedne strane, te dinamike promena stručnog registra, s druge, rečnik koji navršši svoj deseti rođendan nužno ulazi u fazu provere ispravnosti navedenih podataka. Poštujući ovo pravilo, 2016. godine pokrenut je projekat *NESRST*-a, koji bi bio ne samo usklađen sa promenama već i znatno obimniji od tada postojećeg izdanja. U vezi sa funkcijskom profilisanošću, valjalo bi imati u vidu i sve izraženiju tendenciju da se rečnik upotrebljava i kao sredstvo koje će biti pogodno za upotrebu u nastavnom procesu dva predmeta na akademskim studijama – Engleskog kao stranog jezika ili Engleskog kao jezika struke (Knežević–Miškeljin, & Halupka Rešetar, 2019: 492; Milić–Sadri, & Glušac, 2019). Nadalje, principi okrenutosti i predusretljivosti prema korisniku nameću potrebu da sastavljači rečnika budu svesni činjenice da digitalno okruženje u kojem se odvijaju gotovo sve ljudske aktivnosti u današnje vreme postavlja nove zahteve i u samoj leksikografiji, kako u vezi sa formom i sadržinom budućih rečnika, tako i pouzdanošću dostupnih digitalnih izvora (Lew, 2016). Na kraju, saglasno poslednjem principu koji

podrazumeva praćenje povratnih informacija od korisnika, kvantitet i kvalitet rečničke informacije u *NESRST*-u izmenjen je u smislu lakše dostupnosti i veće pouzdanosti traženih podataka. Da bi se jasnije sagledalo mesto leksikografskih modela *ESRST*-a i *NESRST*-a u kontekstu aktualnih leksikografskih teorija, one će biti ukratko predstavljene u tekstu koji sledi.

Kao što je već napomenuto, unutar lingvističkog tumačenja termina i terminologije postoji više teorijskih pravaca: komunikativna teorija (engl. *communicative theory*) (Cabré, 1999; 2003), sociokognitivni pristup (engl. *sociocognitive approach*) (Temmerman, 2000), teorija terminoloških okvira¹ (engl. *frame-based terminology*) (Martin, 1998; Faber Benítez, 2009) i teorija funkcija (engl. *function theory*) (Fuertes-Olivera–Tarp, 2014), pri čemu će u ovom radu naglasak biti na teoriji funkcija. Po komunikativnoj teoriji, polazna tačka jeste pojam, dok je termin koji ga imenuje trodimenzionalna kategorija: kognitivna, komunikativna i jezička. Kognitivna dimenzija pruža uvid u sistem pojmova, lingvistička opisuje kako je naziv pojma predstavljen u jezičkom sistemu, dok jezička dimenzija objašnjava kako se termin, kao jedinica opšteg leksikona, aktivira u različitim komunikacionim situacijama. Nasuprot tome, po sociokognitivnoj teoriji, polazište predstavljaju jedinice razumevanja (engl. *units of understanding*), sa prototipskom strukturom, budući da se suštinski poimaju na temelju iskustva, a ne kao objektivne kategorije. Dve teorije razlikuju se i po tome što se, po komunikativnoj, termini izučavaju sinhronijski, a po sociokognitivnoj – dijahronijski, s obzirom na to da se polazi od pretpostavke da su pojmovi i termini podložni promenama u određenom vremenu. Teorija terminoloških okvira zasniva se na postavkama korpusne lingvistike, leksičkog gramatičkog modela (Faber–Mairal Usón, 1999) i semantike okvira (Fillmore, 1977). Po ovoj teoriji, znanje u nekoj oblasti sistematizovano je u jezički neobeležene semantičke okvire kao kognitivne kategorije na osnovu kojih se tumači značenje termina i njihova upotreba. Na temelju ove teorije nastao je, na primer, višejezični onlajn rečnik fudbalskih termina (Schmidt, 2009).

Na kraju, teorija funkcija (engl. *function theory*) zasniva se na shvatanju da su rečnici namenski proizvodi profilisani za određeni tip korisnika, situacije u

¹ Engleski termin *frame-based terminology* preveden je na hrvatski jezik kao ‘terminologija okvira’ (Luzer–Tominac Coslovich, 2016: 525), umesto kojeg je u ovom radu ponuđen prevodni ekvivalent ‘teorija terminoloških okvira’, pošto se to rešenje sistemski bolje uklapa sa drugim nazivima u kojima je osnovna reč ‘teorija’.

kojima mu je potreban rečnik, i specifične potrebe koje određeni rečnik treba da zadovolji. Da bi se precizno utvrdile potrebe korisnika za rečnikom, nužno je odrediti tip korisnika, tj. da li je u pitanju laik, polustručnjak ili stručnjak (Fuertes-Olivera-Tarp, 2014: 81). Zato je potrebno prikupiti što više podataka o korisniku – na primer, koji mu je maternji jezik, koliko ga poznaje, da li zna strani jezik, da li ima iskustva u prevodenju, da li poznaje datu stručnu oblast, i slično. Pored toga, važno je ispitati uslove pod kojima koristi rečnik – na primer, kvalitet vida i sluha, dostupnost električne energije i interneta, kao i situacije u kojima mu je rečnik potreban (komunikativne, kognitivne, operativne i prevodilačke). Detaljan uvid u potrebe korisnika postiže se upitnikom, intervjuom, posmatranjem i dedukcijom. Na kraju, realizaciji budućeg rečnika prethodi i određivanje leksikografske funkcije, što čini suštinsko pitanje u leksikografiji. Po ovoj teoriji, leksikografska funkcija predstavlja zadovoljavanje specifične vrste potreba za preciznom informacijom koju određeni korisnik može imati u određenoj vanleksikografskoj situaciji (Fuertes-Olivera-Tarp, 2014: 100). Ovde valja napomenuti da Bergenholtz (2012) ističe princip leksikografske monofunkcionalnosti, što znači da rečnik treba da bude profilisan za jednu od četiri funkcije. Prva je komunikativna, koja je zajednička svim terminološkim teorijama. Ona podrazumeva funkcijsku profilisanost rečnika za prevodenje i razumevanje teksta na stranom jeziku. Druga je kognitivna funkcija, tj. upotreba rečnika za sticanje znanja u određenoj oblasti. Treća je operativna, koja se ispoljava u situaciji kada je korisniku potreban savet i uputstvo za izvođenje neke mentalne ili fizičke aktivnosti (Tarp, 2008). Četvrta funkcija je interpretativna (up. Tarp, 2008; Fuertes-Olivera-Tarp, 2014), koja je vrlo slična operativnoj, s tim što se ovde ističe potreba za poznavanjem značenja nejezičkog znaka i, eventualno, načina na koji može da se reaguje na osnovu takvog znaka, što znači da bi rečnik trebalo da pruži informaciju za datu situaciju, bez obzira na to da li će korisnik da postupi u skladu s njom ili ne. Budući da se treća i četvrta leksikografska funkcija u velikoj meri preklapaju, Agerbo (2017) smatra da interpretativna funkcija ne treba da ima status nezavisne leksikografske funkcije. Nakon definisanja leksikografske funkcije, sledi faza korpusno zasnovane ekscerpције građe za rečnik, pri čemu se posebno naglašava nužnost multidisciplinarnog pristupa koji iziskuje timski rad leksikografa, iskusnih prevodilaca u određenoj oblasti i predstavnika struke. Sledeća faza je adaptacija termina u dvojezičnom rečniku i formiranje rečničkog članka, s naglaskom na kratkoći informacije koja se može postići korišćenjem novih tehnologija. U vezi s adaptacijom termina iz izvornog jezika, valja istaći da u teoriji funkcija postoji pomirljiv stav između dve najčešće zastupane krajnosti – deskripcije (engl. *description*) i preskripcije (engl. *prescription*), budući da se ovde

predlaže proskripcija (engl. *proscription*) (up. Bergenholtz, 2003; Tarp–Gouws, 2008; Bergenholtz–Gouws, 2010; Fuertes-Olivera–Tarp, 2014), koja označava postupak navođenja preporučenog rešenja umesto obaveznog kao suštinskog obeležja komunikativne teorije. Konkretno, primenom proskriptivnog pristupa, u rečniku su ponuđene sve varijante koje su u upotrebi, od kojih će jedna biti predložena kao preporučeno rešenje. Razlike u teorijskim postavkama između komunikativne teorije i teorije funkcija odražavaju se i na definiciju specijalizovane leksikografije koja se danas javlja i pod preciznijim nazivom ‘terminografija’ (up. ISO 1087-1: 2000. *Terminology work – Vocabulary. Part 1: Theory and Application*, prema Lukasik, 2018: 198). Po prvoj teoriji, terminografija je motivisana ciljem da se stvore standardizovane terminološke jedinice kao referentni oblici, što obezbeđuje nedvosmislena komunikacija u struci, usled čega varijante istog termina kojima se imenuje isti pojam valja odbaciti (Cabré, 1999: 38). U teoriji funkcija, „specijalizovana leksikografija je definisana kao grana leksikografije koja se bavi teorijom i praksom specijalizovanih rečnika, tj. rečnika, enciklopedija, leksikona, pojmovnika, vokabulara i drugih izvora informacija koji obuhvataju oblasti izvan znanja opšte kulture i izvan znanja odgovarajućeg opšteg jezika“ (Fuertes-Olivera–Tarp, 2014: 19). Najkraće rečeno, osnovni zadatak leksikografije, po teoriji funkcija, jeste da empirijskim putem koncipira model kvalitetnog rečnika koji korisniku omogućuje brzo i lako pronalaženje tražene informacije u situaciji kada mu je potreban rečnik.

Poređenjem teorijskog modela *ESRST*-a i zahteva leksikografske teorije funkcija, može se zaključiti da se teorijski pristup *ESRST*-a unekoliko razlikuje od teorije funkcija, gde se polazi od korisnika i njegovih potreba, po tome što su u *ESRST*-u polazna tačka termini sportskog registra, budući da je poseban akcenat na standardizaciji srpskih termina koji su nastali preoblikovanjem² i prevođenjem termina iz engleskog jezika u srpskom. Nadalje, imajući u vidu činjenicu da se u adaptaciji sportskih termina iz engleskog jezika u srpskom primenjuje deskriptivni metod sa elementima preskriptivizma, pristup u *ESRST*-u razlikuje se od postavki teorije funkcija, gde se nudi proskriptivni pristup. Međutim, moglo bi se reći da *ESRST* i, pogotovo, *NESRST* zadovoljavaju suštinski zahtev teorije funkcija u vezi sa leksikografskim funkcijama, budući da su oba profilisana za sledeće: komunikativnu funkciju (aktivnu i pasivnu); kognitivnu, pošto nude informacije

² PREMA TERMINU U PRĆIĆ (2011) KOJI ZNAČI „PREUZIMANJE NOVOG OBLIKA I NJEMU PRIDRUŽENE NOVE SADRŽINE“ (PRĆIĆ, 2011: 124).

kojima korisnik obogaćuje svoje znanje za obavljanje određenog zadatka, kao, na primer, praćenje stručne literature na stranom jeziku; i, delimično, operativnu, pošto daju uskostručne definicije značenja formulisane na osnovu zvaničnih dokumenata.

Poglavlje koje sledi bavi se praktičnim aspektima *ESRST*-a i *NESRST*-a, nakon čega će biti izneta kritička analiza predstavljenog leksikografskog modela sa stanovišta teorije funkcija.

3. PRAKTIČNI ASPEKTI *ESRST*-A I *NESRST*-A

S obzirom na činjenicu da je *ESRST* više puta predstavljen stručnoj javnosti u zemlji i inostranstvu (up. Milić, 2015; 2016; Milić i dr., 2017), u ovom radu biće dat sažetiji opis rečničke makrostrukture i mikrostrukture, sa opisom izmena u *NESRST*-u.

3.1. Makrostruktura *ESRST*-a i *NESRST*-a

ESRST predstavlja štampano izdanje sa približno 1300 odrednica koje obuhvataju terminologiju pet igara loptom: fudbala, košarke, odbojke, rukometa i vaterpola. Tipološki, *ESRST* je: sinhroni rečnik, pošto obuhvata savremene termine; deskriptivni, sa elementima preskriptivizma, pošto nudi standardizovane termine u srpskom jeziku po modelu Milić (2004)³; dvojezični – englesko-srpski; i srednji po obuhvatu. U skladu sa zahtevima savremene leksikografije, pored centralnog dela sa alfabetski poređanim odrednicama, *ESRST* sadrži i sledeće dodatke u funkciji potpunijeg razumevanja ciljeva, koncepta leksikografskog modela i rečničkih informacija: „Oznake i skraćenice“, „Reč unapred“, „Vodič kroz rečnik“, kao i spisak literature, koji se nalaze na početku, te „Dodatak“, sa kratkim opisom igara loptom, na samom kraju. Odrednice su jednočlani i frazni engleski termini koji su pretežno imenice i glagoli.

Slična makrostruktura zadržana je i u *NESRST*-u, iako je on znatno obimniji od *ESRST*-a, pošto, sa svojih preko 5000 odrednica, uključuje i one iz osam novouvedenih sportova (atletike, boksa, gimnastike, džuda, karatea, rvanja, tenisa i skijanja). Ovo znači da *NESRST* obuhvata trinaest sportova koji se, gotovo bez izuzetka, izučavaju kao posebni nastavni predmeti na Fakultetu sporta i fizičkog vaspitanja u Novom Sadu. Druga značajna makrostrukturna inovacija tiče se odrednica u rečniku. Naime, za razliku od većine sportskih rečnika na engleskom

³ Model standardizacije sportskih termina iz engleskog jezika u srpskom detaljno je opisan u Milić (2013; 2015; 2016).

govornom području (Bateman–McAdam, & Sargeant, 2006; Room, 2010; Tomlinson, 2010), kao i *ESRST*-a, u kojima su nazivi međunarodnih organizacija, sportskih saveza i takmičenja uključeni u centralni deo rečnika s odrednicama, oni su u *NESRST*-u izostavljeni⁴, budući da vlastite imenice nemaju smisao (Lyons, 1977: 223), kao i da većina njih nisu postale apelativi kada, prema tumačenju Zguste (1971: 246), mogu da budu rečničke odrednice. Međutim, rukovodeći se Zgustinim pristupom, u *NESRST* je ušao veliki broj imena sportista sa apelativnom funkcijom, što je, na primer, vrlo česta pojava u registru gimnastike, poput termina CUKAHARA⁵. Konačno, još jedna inovacija jeste uvođenje rodno obeleženih termina u srpskom jeziku za sve odrednice koje su, od objavljivanja *ESRST*-a, stekle ustaljeni termin za ženski rod.

3.2. Mikrostruktura *ESRST*-a i *NESRST*-a

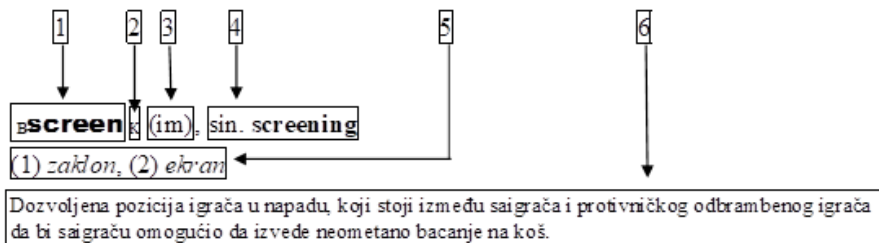
Odrednica u *ESRST*-u sadrži šest elemenata, koji su ilustrovani primerom preuzetim iz uputstva „Vodič kroz rečnik“ (Slika 1). To su: 1) engleski termin, koji je posebno istaknut drukčijim fontom, bojom i veličinom fonta od ostatka rečničkog članka, ispred kojeg može da stoji spuštено slovo (mali verzal) ukoliko jedan oblik ima više značenja ili drugu gramatičku funkciju; 2) oznaka sportske discipline koju čini spuštено početno slovo naziva igre loptom neposredno iza engleskog termina; 3) gramatička vrsta reči predstavljena skraćenicom za jednu od četiri vrste reči: glagole (gl), imenice (im), prideve (prid) i priloge (pril), pri čemu su ove oznake istovetne za jednočlane i frazne termine; 4) unakrsno upućivanje na sinonim (sin), antonim (ant) i jezičku varijantu (var), iza koje se navodi spuštени simbol £ (britanski engleski jezik) i § (američki engleski jezik); 5) srpski termin, jedan ili više, pri čemu je standardni termin naveden iza broja (1), a varijante (ukoliko postoje) poređane su po stepenu usklađenosti sa principima standardizacije sportskih termina

⁴ Kako je naglašeno u Milić i dr. (2021b: 1069), izuzetak predstavlja termin OLIMPIJSKE IGRE (engl. *Olympic Games*), koji se odnosi na najveće i najstarije međunarodno sportsko takmičenje, koje, između ostalih, uključuje i gotovo sve ovde obuhvaćene sportove, te je stav autorki da je ovaj termin trebalo da se nađe u *NESRST*-u i zbog opštijih, kulturno-istorijskih razloga.

⁵ Prema *NESRST*-u: U sportskoj gimnastici, vrsta muškog ili ženskog preskoka koji se sastoji od četvrtine ili pola okreta oko uzdužne ose u prvoj fazi leta, tj. pre upora na konju, nakon čega sledi salto u zgrčenom, sklonjenom ili ispruženom položaju, nazvan po japanskom gimnastičaru Micuu Cukahari (engl. *Mitsuo Tsukahara*).

koji nastaju adaptacijom iz engleskog jezika u srpskom, a to su: preciznost, prozirnost, sistemnost, produktivnost, kratkoća i učestalost; i **6** definicija značenja koja se sastoji od jedne rečenice, pri čemu opis počinje hiperonimom, a završava se posebnim obeležjima pojma koji je imenovan terminom.

Slika 1: Mikrostruktura odrednice u *ESRST*-u

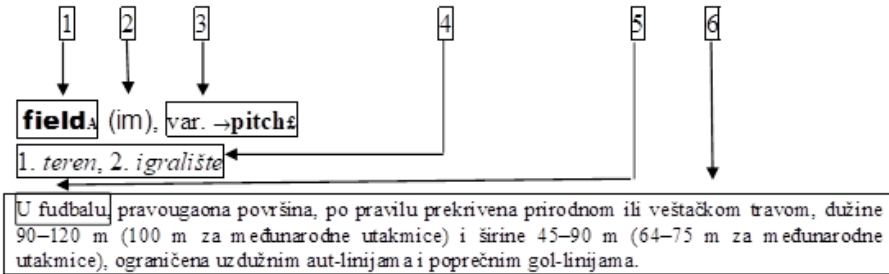
Mikrostruktura *NESRST*-a unekoliko je izmenjena, što se može videti na Slici 2. Zbog velikog broja uključenih sportova, izbačena su spuštena slova kojima se upućivalo na sport kojem navedeni termin pripada **1**. Umesto toga, funkciju tematizatora⁶ vrši priloška odredba na početku jednorečenične definicije značenja **6** – na primer, „U fudbalu,“ **5**. Spuštena slova A (B, C, D, E, F, G, H) ispred engleskih termina s drukčijim značenjem ili drugom gramatičkom funkcijom u *NESRST*-u stoje neposredno iza engleskih odrednica, pri čemu su, osim glagola, imenica, prideva i priloga, istina u znatno manjoj meri, sada zastupljeni i uzvici (uzv), ali i složenije sintaksičke jedinice, kao što su predložke sintagme (predl. sint) i klauze, odnosno rečenice⁷ u funkciji iskaza (isk). Nadalje, uz sinonime, antonime i varijante, navode se spuštene strelice koje upućuju na samostalnu odrednicu u *NESRST*-u **3**. Takođe, numeričke oznake ispred srpskih termina pišu se bez zagrada **4**, pri čemu ispred standardnog termina može da stoji znak ☹, kojim se ukazuje na činjenicu da ustaljeni srpski termin odstupa od standarda srpskog jezika, dok se pravilan oblik

⁶ Prema terminu koji upotrebljava Prčić (2011), a označava element „koji značenje ističe putem oznake tematske oblasti za koju je ono najkarakterističnije...“ (2011: 254).

⁷ Kao što je objašnjeno i u Milić i dr. (2021b: 1070), pod klauzom se u *NESRST*-u podrazumeva sintaksička struktura, odnosno jedinica u kojoj je ostvaren odnos predikacije, tj. u kojoj po pravilu postoji subjekatsko-predikatska veza. Rečenica i klauza su često funkcijski podudarne (ukoliko se radi o prosto rečenici, odnosno nezavisnoj klauzi), pri čemu se, zbog učestvovanja u strukturi složenih rečenica, klauza, koja može biti zavisna ili nezavisna, obično smatra sintaksički nižom strukturom od rečenice.

navodi kao varijanta standardnog rešenja – na primer: 1. Ⓢ *gubitak poseda lopte*, 2. *izgubljena lopta* (engl. *loss of possession of the ball*).

Slika 2: Mikrostruktura odrednice u *NESRST*-u

U vezi sa mikrostrukturom dvojezičnog specijalizovanog rečnika, valja naglasiti da Fuertes-Olivera i Nielsen (2011) smatraju da struktura rečničke odrednice treba da zadovolji princip relevantnosti, koji u teoriji funkcija predstavlja „kvalitet direktne povezanosti sa predmetnom oblašću koja je u pitanju, funkcijom ili funkcijama rečnika i situacijama u kojima je rečnik predviđen za upotrebu“ (Fuertes-Olivera–Nielsen, 2011: 175). U skladu s tim, mikrostruktura treba da uključi: varijante načina pisanja termina, definicije značenja, sinonime, antonime, napomene o upotrebi termina i terminološki standardizovane termine. Primenom ovog principa u *NESRST*-u dolazi se do zaključka da njegova mikrostruktura gotovo u celosti zadovoljava navedeni princip, budući da rečnička odrednica sadrži sve elemente izuzev napomena o upotrebi. Međutim, moglo bi se reći da *NESRST* delimično sadrži i ovaj podatak, pošto u definiciji značenja nudi izvesne informacije o upotrebi termina, kao što ilustruje primer na Slici 3, gde se termin B-OCENA i njemu pridruženo značenje danas više ne koriste za ocenjivanje gimnastičke vežbe, zbog izmenjenih pravila takmičenja, te stoga, kako rečnik i upućuje, valja pogledati sinonimne termine čija je definicija formulisana na osnovu važećih pravila.

Slika 3: Definicija značenja u funkciji napomene o upotrebi termina u *NESRST*-u

B-score (im), sin. →**difficulty score**, sin. →**D-score**

1. *b-ocena*, 2. *B-ocena*

U gimnastici, raniji termin za ocenu izvođenja vežbe koja se dobija oduzimanjem poena za greške tokom izvedbe od maksimalnih 10 poena na početku.

difficulty score (im), sin. →**B-score**, sin. →**D-score**

1. *d-ocena*, 2. *D-ocena*

U ritmičkoj i sportskoj gimnastici, ocena za vrednost vežbe, tj. stepen težine vežbe koji se određuje na osnovu vrste preskoka u vežbama na konju ili odlukom sudija u ostalim gimnastičkim disciplinama.

4. OCENA *ESRST-A* I *NESRST-A* PO KRITERIJUMIMA TEORIJE FUNKCIJA

S obzirom na činjenicu da teorija funkcija stiče sve veću podršku u leksikografskoj javnosti (Nielsen, 2015; Lew, 2016; Agerbo, 2016; 2017; Gouws, 2017), u tekstu koji sledi koncepti *ESRST-a* i *NESRST-a* biće vrednovani prema kriterijumima ove teorije (Fuertes-Olivera–Tarp, 2014: 210–212): (i) stav autora o leksikografskom modelu, (ii) funkcijska profilisanost, (iii) dostupnost rečničke informacije, (iv) upotreba internetskih tehnologija, v) teorijski okvir leksikografskog modela, (vi) troškovi izrade rečnika, (vii) brzina nalaženja informacije, (viii) ažuriranje rečničke informacije, (ix) uključenost predstavnika struke i (x) pouzdanost izvora podataka.

(i) *Stav autora o leksikografskom modelu* ogleda se kroz uslov da rečnik sadrži dodatak u kojem autor nudi opis koncepcije leksikografskog modela, kao i da je leksikografska javnost upoznata sa njegovim karakteristikama. Po ovom kriterijumu, moglo bi se reći da i *ESRST* i *NESRST* u celosti zadovoljavaju zahtev teorije funkcija. Prvi argument u prilog pozitivnom odgovoru jeste da sadrže tekst pod naslovom „Reč unapred“, gde se navode podaci o makrostrukturi rečnika: obuhvat, potencijalni korisnici i funkcijska profilisanost, kao i tekst „Vodič kroz rečnik“, s prikazom mikrostrukture i modela standardizacije sportskih termina. Drugi argument u korist pozitivne ocene jeste činjenica da su koncepti primenjeni u *ESRST-u* i *NESRST-u* bili predmet rasprave na više naučnih skupova, kao i da su primenjeni modeli predstavljeni ne samo domaćoj leksikografskoj javnosti (Milić, 2013; 2016), već i međunarodnoj (Milić, 2015; Milić–Glušac, & Kardoš, 2018; Milić i dr., 2019; 2021b).

(ii) *Funkcijska profilisanost* čini suštinsko pitanje teorije funkcija i predstavlja uslov da je rečnik koncipiran za određenu leksikografsku funkciju koja

može biti: komunikativna, kognitivna, operativna i interpretativna. U vezi sa funkcijama, može se konstatovati da su *ESRST* i *NESRST* profilisani za komunikativnu funkciju (aktivnu i pasivnu); zatim, za kognitivnu, u smislu upotrebe rečnika u nastavnom procesu predmetâ na akademskim studijama – Engleskog kao stranog jezika (Béjoint, 2010; El-Sayed–Siddiek, 2013) ili Engleskog kao jezika struke, s posebnim naglaskom na sticanju kontaktnojezičke kompetencije⁸ (Milić i dr., 2018); te, delimično, naročito u slučaju *NESRST*-a, i za operativnu, budući da rečnik sadrži precizna tumačenja značenja termina, na osnovu kojih korisnici u oblasti sporta mogu da postupaju u određenoj situaciji – na primer, tokom igre ili suđenja. Po ovom kriterijumu, takođe se može reći da *ESRST* i *NESRST* odgovaraju zahtevima teorije funkcija, mada ne u celosti, budući da se ova teorija temelji na digitalnoj leksikografiji, koja omogućuje izradu rečnika za samo jednu funkciju. Polazeći od toga da su i *ESRST* i *NESRST* štampana izdanja, princip monofunkcionalnosti nije moguće ispuniti u tržišnim uslovima, usled čega se može smatrati da je njegova profilisanost za više funkcija opravdana (up. Bergholtz–Gouws, 2010: 49). Međutim, u literaturi se odavno ističe problem nedovoljne obučenosti korisnikâ rečnika (Scholfield, 1982; Lew, 2013), čak i nastavnika stranog jezika (Miller, 2008), usled čega je ovde nužno istaći da nije važno samo sastaviti dobar rečnik, već je jednako važno obučiti njegove korisnike da ga efikasno koriste. Prema tome, saglasno Brumfitovom (1985) zapažanju da je rečnik najčešće korišćeno sredstvo za učenje stranog jezika, ne postavlja se pitanje njegove upotrebe, već načina na koji se on može najbolje iskoristiti.

(iii) *Dostupnost rečničke informacije* ogleda se kroz uslov da rečnik omogućuje lako i brzo nalazenje tražene informacije. Po ovom kriterijumu, *ESRST* i *NESRST* ne zadovoljavaju u celosti teoriju funkcija. Budući da se radi o štampanim izdanjima, ona korisniku ne nude lakoću pretraživanja svojstvenu elektronskim rečnicima, posebno onlajn izdanjima koja su u punom razvojnom zamahu, te se predviđa da će njihov budući oblik biti znatno drukčiji od onoga koji nam je danas poznat (Lew, 2013). Problem bi mogao da se reši naknadnim objavljivanjem *NESRST*-a kao onlajn izdanja. Međutim, saglasno zapažanju Bergholtza i Gouwsa (2010: 49), stanje leksikografije jezika manjih govornih zajednica, u koje spada i srpski, pogodno je samo za izradu višefunkcijski profilisanih štampanih rečnika. Pored toga, valja takođe naglasiti da neformalno dobijene povratne

⁸ Prema terminu u Prčić (2011) koji označava vrstu „jezičkog znanja koje se odnosi na valjanu upotrebu elemenata iz jezika davaoca u jeziku primaoca, koji s njim redovno dolazi u dodir“ (Prčić, 2011: 147).

informacije od studenata na Fakultetu sporta i fizičkog vaspitanja na Univerzitetu u Novom Sadu upućuju na zaključak da se oni više opredeljuju za štampana izdanja publikacija nego za njihovu elektronsku PDF verziju.

(iv) *Upotreba internetskih tehnologija* znači da se rečnik temelji na dostignućima digitalnih tehnologija u smislu brzine i lakoće nalaženja tražene informacije. Budući da se teorija funkcija zasniva na elektronskim onlajn rečnicima, ovaj uslov podrazumeva efikasno korišćenje podataka na internetu koje odgovara trenutnim potrebama korisnika, što se postiže kreiranjem dinamičkih leksikografskih članaka usklađenih sa različitim potrebama korisnika. Kao štampana izdanja, *ESRST* i *NESRST* ovaj kriterijum takođe ne ispunjavaju.

(v) *Teorijski okvir leksikografskog modela* podrazumeva da je u dodatnim tekstovima definisan teorijski pristup na osnovu kojeg je rečnik nastao. Po ovom kriterijumu, *ESRST* i *NESRST* ispunjavaju uslove teorije funkcija, budući da su oba modela u saglasju sa postavkama komunikativne teorije terminologije (Cabré, 1999), pošto je izvršena standardizacija sportskih termina iz engleskog jezika u srpskom, po modelu koji je predstavljen u Milić (2004). U skladu s tim, iza uvodnih tekstova u *ESRST*-u i *NESRST*-u sledi odeljak pod naslovom „Vodič kroz rečnik“, gde je ponuđen kratak opis modela standardizacije sportskih termina u srpskom jeziku, koji je u međuvremenu u *NESRST*-u znatno doraden na osnovu analize korpusa novih sportova (Milić, 2015).

(vi) *Troškovi izrade rečnika* ogledaju se u uslovu da postoji optimalan odnos između uloženi sredstava i postignutih rezultata. U vezi sa ovim kriterijumom, investicija u *ESRST* u celosti je bila opravdana, budući da je celovit tiraž od 500 primeraka rasprodat, što ukazuje na pozitivnu ocenu korisnika koji su, po teoriji funkcija, istinski merodavni arbitri za ocenu njegove isplativosti (up. Gouws, 2017: 43). Nakon dobrih rezultata leksikografskog modela *ESRST*-a, *NESRST* je krajem 2021. godine izašao u izdanju renomirane izdavačke kuće *Prometej*, kao deveta knjiga u njenoj etabliranoj biblioteci *Rečnici*, i trenutno je dostupan u najvećim domaćim knjižarama, a u planu je da direktno bude ponuđen studentima Fakulteta sporta i fizičkog vaspitanja, Filozofskog fakulteta, kao i sportskim klubovima i udruženjima širom zemlje.

(vii) *Brzina nalaženja informacije* odnosi se na predusretljivost rečnika prema korisniku. U vezi sa *ESRST*-om, ne može se dati nedvosmisleno pozitivna ili negativna ocena kad je reč o ovom kriterijumu. Prvi razlog je činjenica da u rečniku ima dosta skraćenica i simbola koji korisniku otežavaju lako i brzo tumačenje informacije, a drugi je njegovo štampano izdanje koje ne odgovara zahtevima savremenog korisnika. Prvi nedostatak rešen je u *NESRST*-u uvođenjem priloške

odredbe u funkciji tematizatora na početku rečenice u definiciji, čime su izbegnute skraćenice za sportove koji su uključeni u rečnik. Drugi nedostatak mogao bi biti rešen priređivanjem onlajn elektronskog rečnika, pošto se štampani i elektronski rečnici najviše razlikuju po lakoći i brzini pristupa traženoj informaciji (Gouws, 2017: 55). Međutim, kao što je već rečeno u kriterijumu (iii), stanje leksikografije srpskog jezika nije na nivou zadovoljavajućem za izradu takvih rečnika. Uopšteno, moglo bi se reći da okrenutost ka digitalnim izvorima predstavlja prioritet u leksikografiji, budući da savremeni korisnici rečnika pripadaju generaciji milenijalaca, tj. osoba rođenih posle 1980. godine, kada su digitalne tehnologije postale neodvojivi deo svakodnevnog života (Pedró, 2006: 2). Pored stalnog praćenja potreba savremenih korisnika, podjednako su važna i istraživanja u oblasti metaleksikografije, tehnologijâ za uređivanje baza podataka i principa organizacije, pristupa i pronalaženja informacija (Bergenholtz–Bothma, & Gows, 2011: 41).

(viii) *Ažuriranje rečničke informacije* podrazumeva redovno usklađivanje informacije sa promenama u jezičkom standardu i struci. Po ovom kriterijumu, *ESRST* samo delimično ispunjava zahteve teorije funkcija. Budući da se radi o štampanom izdanju, ne postoji mogućnost ažuriranja rečničkih informacija u kraćim periodima tokom kojih dolazi do promena, što je odraz izmenjenih potreba jezika, struke i korisnika (Milić i dr., 2017). Međutim, valja naglasiti da nije izostala briga o rečniku i praćenje povratnih informacija od strane njegovih korisnika, kao i terminoloških promena u registrima obuhvaćenih sportova, te su u *NESRST* uvedene opisane makrostrukturne i mikrostrukturne inovacije. Gledajući u budućnost, valjalo bi postaviti cilj da se radi na stvaranju uslova za izradu onlajn elektronskog rečnika koji će moći lakše da se ažurira, u skladu sa relativno čestim promenama sportskih pravila.

(ix) *Uključenost predstavnika struke* odnosi se na uslov da autorski tim specijalizovanog rečnika obuhvata, pored leksikografa, i predstavnike struke. Po ovom kriterijumu, *ESRST* zadovoljava zahteve teorije funkcija, pošto je na njegovom sastavljanju radio tim od jednog lingviste i šest univerzitetskih profesora sportova koji su uključeni u rečnik. S obzirom na znatno veći obuhvat *NESRST*-a, autorski tim čine tri autorke koje su anglisti i već potvrđeni leksikografi (dva profesora univerziteta i jedan master – student doktorskih studija), konsultantkinja za japanski jezik – magistar lingvističkih nauka, te 22 stručna saradnika iz oblasti sporta, među kojima su kako profesori uključenih sportskih disciplina na Univerzitetu u Novom Sadu, tako i istaknuti treneri i sportisti međunarodnog ranga, čiji je značajan doprinos i registrovan na uvodnim stranicama *NESRST*-a. U vezi sa potrebom uključivanja predstavnika struke, valja naglasiti da Nielsen (2013: 59),

koji podržava teoriju funkcija, zastupa stav da i sami leksikografi treba da raspolažu s više tipova znanja, među kojima ističe sledeće: deklarativno znanje (engl. *declarative knowledge*), tj. znanje o tome šta reči ili termini znače; proceduralno (engl. *procedural knowledge*), tj. kako pojmovi koje imenuju reči i termini funkcionišu u stvarnosti; i šematsko znanje (engl. *schematic knowledge*), tj. kakvi su smisaoni odnosi između reči i termina, poput antonimije i sinonimije. Moglo bi se osnovano tvrditi da autorski tim *NESRST*-a ispunjava i taj uslov, budući da, osim što su autorke bile deo većeg tima i na izradi još jednog značajnog paralelno sprovedenog leksikografskog projekta – *Srpskog rečnika novijih anglicizama (SRNA)* (Prčić i dr., 2021), prva autorka je dugogodišnji nastavnik Engleskog jezika struke na Fakultetu sporta i fizičkog vaspitanja, dok se druga autorka aktivno i takmičarski bavila sportom – tenisom i košarkom, pre akademske karijere na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu.

(x) *Pouzdanost izvora podataka* podrazumeva da se ekscerpcija građe vrši iz izvora koji daju pouzdane i tačne podatke. Po ovom, poslednjem kriterijumu, *ESRST* i *NESRST* takođe u celosti zadovoljavaju kriterijume teorije funkcija, budući da se temelje na zvaničnim dokumentima koji uključuju pravilnike sportova na engleskom jeziku i njihove prevode na srpski, na novijoj stručnoj literaturi na engleskom i srpskom jeziku, kao i na neposrednoj pomoći predstavnika struke.

5. ZAKLJUČAK

Ovaj rad je ponudio pregled i analizu teorijskih i praktičnih aspekata dva rečnika – *ESRST*-a objavljenog 2006. godine, i *NESRST*-a, iz 2021. godine, s posebnim osvrtom na usklađenost osnovnog primenjenog leksikografskog modela (s izvesnim izmenama u novijem od dva rečnika) utemeljenog na komunikativnom pristupu, sa leksikografskom teorijom funkcija. Analiza teorijskih postavki komunikativne teorije, na kojoj se zasnivaju ovde predstavljene makro- i mikrostrukturne odlike *ESRST*-a i *NESRST*-a, te novije teorije funkcija, pokazuje da su savremeni izazovi u leksikografiji više pitanje prioriteta opštih principa za sastavljanje dvojezičnih terminoloških rečnika nego njihovog broja i tumačenja, što je u velikoj meri posledica izmenjenih zahteva savremenog korisnika, te sve izraženije potrebe za upotrebom rečnika u nastavnom procesu dva predmeta na akademskim studijama – Engleskog kao stranog jezika ili Engleskog kao jezika struke.

Ovo zapažanje dodatno potvrđuje i vrednovanje *ESRST*-a i *NESRST*-a po deset kriterijuma teorije funkcija, koje ukazuje na zaključak da je jedina bitnija nedostatnost ova dva rečnika ta što oni predstavljaju štampana izdanja koja ne

pružaju mogućnost lakog i brzog nalaženja tražene informacije, i koja stoga nije moguće kontinuirano ažurirati u skladu sa vremenskom dinamikom promena u struci, jeziku i potrebama korisnika. Međutim, održivost leksikografskog modela *ESRST*-a nakon petnaest godina od objavljivanja, kao i na njemu utemeljene inovacije u modelu *NESRST*-a, govore u prilog tome da rečnik koji je koncipiran prema valjanim leksikografskim standardima samo može da dobije na kvalitetu, te da su promenama podložni pre svega oni formalni i sadržinski aspekti koje diktiraju sve zahtevniji korisnici u današnjem digitalnom okruženju.

Mira Milić, Olga Panić Kavgić, Aleksandra Kardoš

CONTEMPORARY PRINCIPLES FOR COMPILING A BILINGUAL DICTIONARY OF
SPORTS TERMS:
THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS

Summary

The aim of this paper is to offer a critical review of *Englesko-srpski rečnik sportskih termina* [Engl. *English-Serbian Dictionary of Sports Terms*] (Milić, 2006), and of the more recent *Novi englesko-srpski rečnik sportskih termina* [Engl. *New English-Serbian Dictionary of Sports Terms*] (Milić–Panić Kavgić, & Kardoš, 2021a), from the aspect of new lexicographic views and needs of the contemporary user. Both models are based on general lexicographic principles, i.e., the requirement that a dictionary should be the following: scientifically based, profiled for specific functions, user-centred, user-friendly, and amenable to studying, nurturing and monitoring the effects of its use.

Having in mind the fact that the period after the publication of the first aforementioned dictionary is longer than ten years, and that the lexicographic world supports the attitude that, after such a period, dictionary information should be revised within the context of new scientific knowledge and changes within a particular thematic register, special emphasis is placed on macrostructural and microstructural innovations in the more recent dictionary. These are a consequence of changes and advances during the last decade in the field of English-Serbian language contacts and lexicography. In reference to the former field, a need has arisen for building English-Serbian contact linguistic competence which is a type of linguistic knowledge that enables the correct use of elements from English as L1 in Serbian as L2. During the process of acquisition of such knowledge, an English-Serbian dictionary gets the status of a teaching resource, owing to which it should offer standardized solutions in Serbian. With reference to lexicography, there has been a significant shift towards recognizing its status as an academic discipline, along with the development of a new lexicographic theory of functions (Fuertes-Olivera–Tarp, 2014), which is based on the assumption that dictionaries are utility tools profiled according to lexicographically relevant

user needs and user situations. Owing to increasing support for this theory among lexicographers, the concepts behind the two abovementioned specialized dictionaries are analyzed from the aspect of its compliance with the ten fundamental criteria underlying the theory of functions.

The overall positive outcome of this analysis, especially in terms of the numerous new features of the more recent of the two dictionaries, leads to the conclusion that contemporary challenges in lexicography are a matter of priority when it comes to general principles for compiling bilingual specialized dictionaries, rather than their number and interpretation, which is largely the consequence of changing needs of the contemporary user, as well as the need to use dictionaries in the teaching process of two academic courses – English as a Foreign Language and English for Specific Purposes.

Key words: specialized dictionary, English, Serbian, lexicography, sports term, terminology, theory of functions, contemporary user, dictionary macrostructure, dictionary microstructure

LITERATURA

- Agerbo, H. (2016). The incorporation of specialised data in lexicographic meaning explanations: A discussion based on sports and fitness terms. *Lexikos*, 26, 1–35.
- Agerbo, H. (2017). The interpretative function: To be or not to be, that is the question. *Lexikos*, 27, 1–15.
- Bateman, H.–McAdam, K. & Sargeant, H. (2006). *Dictionary of Sport and Exercise Science*. London: A & C Black.
- Béjoint, H. (2010). *The Lexicography of English: From Origins to Present*. Oxford: Oxford University Press.
- Bergenholtz, H. (2003). User-oriented understanding of descriptive, proscriptive and prescriptive lexicography. *Lexikos*, 13, 65–70.
- Bergenholtz, H. (2012). Concepts for monofunctional accounting dictionaries. *Terminology*, 18(2), 243–263.
- Bergenholtz, H.–Bothma, T. (2011). Needs-adapted data presentation in e-information tools. *Lexikos*, 21, 53–77.
- Bergenholtz, H.–Bothma, T. & Gouws, R. (2011). A model for integrated dictionaries of fixed expressions. In: Kosem, I. and Kosem, K. (eds.). (2011). *Electronic Lexicography in the 21st Century: New Applications for New Users. Proceedings of eLex 2011*. Ljubljana: Trojina, Institute for Applied Slovene Studies. 34–42.
- Bergenholtz, H.–Gouws, R. (2010). A functional approach to the choice between descriptive, prescriptive and proscriptive lexicography. *Lexikos*, 20, 26–51.

- Bothma, T.–Tarp, S. (2012). Lexicography and the relevance criterion. *Lexikos*, 22, 86–108.
- Brumfit, C. J. (1985). Preface. In: Ilson, R. (ed.). (1985). *Dictionaries, Lexicography and Language Learning*. Oxford: Pergamon Institute of English Press. v.
- Cabré, M. T. C. (1999). *Terminology: Theory, Methods, and Applications*. Amsterdam: John Benjamins.
- Cabré, M. T. C. (2003). Theories of terminology: Their description, prescription and analysis. *Terminology*, 9(2), 163–199.
- Ćirić-Duvnjak, K. (2013). Uloga anglicizama u sportskoj terminologiji srpskog jezika. *SPORT – Nauka i praksa*, 3(1), 63–70.
- El-Sayed, A-N. A-A. A.–Siddiek, A. G. (2013). Review of EFL learners' habits in the use of pedagogical dictionaries. *English Language Teaching*, 6(8), 54–65.
- Faber Benítez, P. (2009). The cognitive shift in terminology and specialized translation. *MonTi. Monografías de Traducción e Interpretación*, 1, 107–134.
- Faber, P. B.–Mairal Usón, R. (1999). *Constructing a Lexicon of English Verbs*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Fillmore, C. (1977). Scenes and frame semantics. In: Zampolli, A. (ed.). (1977). *Linguistic structures processing*. Amsterdam: North Holland. 55–83.
- Fuertes-Olivera, P.–Nielsen, S. (2011). The dynamics of terms in accounting: What the construction of the accounting dictionaries reveals about metaphorical terms in the culture-bound subject fields. *Terminology*, 17(1), 157–180.
- Fuertes-Olivera, P.–Tarp, S. (2014). *Theory and Practice of Specialized Online Dictionaries: Lexicography versus Terminography*. Berlin/Boston: Walter de Gruyter.
- Gouws, R. (2017). Dictionaries and access. In: Fuertes-Olivera, P. (ed.). (2017). *The Routledge Handbook of Lexicography*. London: Routledge. 43–58.
- Jonić, Željko (2012). Teniski termini u engleskom jeziku i njihovo prevođenje na srpski (Nepublikovan masterski rad). Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad.
- Klajn, I. –Šipka, M. (2012). *Veliki rečnik stranih reči i izraza*. Novi Sad: Prometej.
- Knežević, Lj.–Miškeljin, I. & Halupka Rešetar, S. (2019). Upotreba rečnika u nastavi engleskog jezika struke iz ugla nastavnika. U: Gudurić, S. i Radić-Bojanić, B. (ured.). (2019). *Jezici i kulture u vremenu i prostoru VIII. Tematski zbornik*. Novi Sad: Filozofski fakultet. 481–493.

- Lew, R. (2013). Online dictionary skills. In: Kosem, I. et al. (eds.). (2013). *Electronic Lexicography in the 21st Century: Thinking Outside the Paper. Proceedings of the eLex 2013 Conference*. Ljubljana: Trojina, Institute for Applied Slovene Studies; Tallinn: Eesti Keele Instituut. 16–31.
- Lew, R. (2016). Dictionaries for learners of English. *Language Teaching*, 49(2), 291–294.
- Lew, R. –de Schryver, G-M. (2014). Dictionary users in the digital revolution. *International Journal of Lexicography*, 27(4), 341–359.
- Lukasik, M. (2018). Theoretical underpinnings of metaterminography. *Applied Linguistics Papers*, 25(4), 195–213.
- Luzer, J.–Tominac Coslovich, S. (2016). Leksikografska obrada glagola, glagolskih kolokacija i sintagmi u dvojezičnim tehničkim rječnicima. *Jezikoslovlje*, 17(3), 519–556.
- Lyons, J. (1977). *Semantics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Martin, W. (1998). Frames as definition models for terms. In: Munteanu, A. (ed.). (1998). *Proceedings of the International Conference on Professional Communication and Knowledge Transfer. Vol. 2*. Vienna: TermNet. 189–221.
- Milić, M. (2004). Termini igara loptom u engleskom jeziku i njihovi prevodni ekvivalenti u srpskom (Nepublikovan magistarski rad). Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad.
- Milić, M. (2006). *Englesko-srpski rečnik sportskih termina*. Novi Sad: Zmaj.
- Milić, M. (2011). Hindsight analysis of a bilingual dictionary of standardised sports terms. In: Đurić-Paunović, I. and Marković, M. (eds.). (2011). *English Language and Anglophone Literatures Today (ELALT). Proceedings*. Novi Sad: Faculty of Philosophy. 260–269.
- Milić, M. (2013). Stvaranje, standardizacija i kodifikacija sportske terminologije u srpskom jeziku. U: Silaški, N. i Đurović, T. (ured.). (2013). *Aktuelne teme engleskog jezika nauke i struke u Srbiji*. Beograd: CID Ekonomskog fakulteta. 77–90.
- Milić, M. (2015). Creating English-based sports terms in Serbian: Theoretical and practical aspects. *Terminology*, 21(1), 1–22.
- Milić, M. (2016). Principi sastavljanja dvojezičnih terminoloških rečnika: englesko-srpski rečnik sportskih termina. U: Ristić, S., Lazić Konjik, I. i Ivanović, N. (ured.). (2016). *Leksikologija i leksikografija u svetlu savremenih pristupa*. Beograd: Institut za srpski jezik SANU. 273–286. (Originalni rad objavljen je ćirilicom.)

- Milić, M.–Glušac, T. & Kardoš, A. (2018). The effectiveness of using Dictionaries as an aid for teaching standardization of English-based sports terms in Serbian. *Lexikos*, 28, 262–286.
- Milić, M.–Kardoš, A. (2016). Adaptacija izvorno japanske terminologije borilačkih veština iz engleskog jezika u srpskom: teorijski i praktični aspekti. U: Živančević Sekeruš, I. (ured.). (2016). *Deveti međunarodni interdisciplinarni simpozijum „Susret kultura”*. Novi Sad: Filozofski fakultet. 219–231.
- Milić, M.–Kardoš, A. (2019). Adaptation of gymnastics terms from English into Serbian: Theoretical and practical aspects. *Babel*, 65(6), 852–874.
- Milić, M.–Panić Kavgić, O. & Kardoš, A. (2017). *Novi englesko-srpski rečnik sportskih termina*: Makrostrukturne i mikrostrukturne inovacije. U: Gudurić, S. i Radić-Bojanić, B. (ured.). (2017). *Jezici i kulture u vremenu i prostoru VI. Tematski zbornik*. Novi Sad: Filozofski fakultet. 245–256.
- Milić, M.–Panić Kavgić, O. & Kardoš, A. (2021a). *Novi englesko-srpski rečnik sportskih termina*. Novi Sad: Prometej.
- Milić, M.–Panić Kavgić, O. & Kardoš, A. (2021b). *Novi englesko-srpski rečnik sportskih termina*: problemi i rešenja. U: Ristić, S., Lazić Konjik, I. i Ivanović, N. (ured.). (2021). *Leksikografija i leksikologija u svetlu aktuelnih problema. Zbornik radova*. Beograd: Institut za srpski jezik SANU. 1063–1080.
- Milić, M.–Sadri, F. & Glušac, T. (2019). The pedagogical potential of a bilingual specialized dictionary in tertiary education. *Exercise and Quality of Life*, 11(1), 51–58.
- Milić, M.–Tumin, D. (2014). Metaforički gimnastički termini u engleskom jeziku i njihovo prevođenje na srpski. U: Gudurić, S. i Stefanović, M. (ured.). (2014). *Jezici i kulture u vremenu i prostoru IV/2. Tematski zbornik*. Novi Sad: Filozofski fakultet. 65–76.
- Miller, J. (2008). Teachers and dictionaries in Australia: Is there a need to train the trainers? *TESOL in Context*, 17(2), 11–19.
- Nielsen, S. (2013). Domain-specific knowledge in lexicography: How it helps lexicographers and users of accounting dictionaries intended for communicative usage situations. *Hermes – Journal of Language and Communication in Business*, 50, 51–60.
- Nielsen, S. (2015). Bilingual dictionaries for communication in the domain of economics: Function-based translation dictionaries. *Hermes – Journal of Language and Communication in Business*, 54, 161–176.

- Panić Kavgić, O. (2021). Teniska terminologija na engleskom i srpskom jeziku: strukturni, semantički i prevodni aspekti. *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, 46(1), 47–73.
- Pedró, F. (2006). *The New Millennium Learners: Challenging our Views on ICT and Learning*. Paris: OECD/CERI.
- Prčić, T. (2011). *Engleski u srpskom*. Drugo izdanje. Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Prčić, T. (2018). *Ka savremenim srpskim rečnicima*. Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Prčić, T.–Dražić, J.–Milić, M.–Ajdžanović, M.–Filipović Kovačević, S.–Panić Kavgić, O. & Stepanov, S. (2021). *Srpski rečnik novijih anglicizama*. Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Room, A. (2010). *Dictionary of Sports and Games Terminology*. Jefferson, NC/ London: McFarland & Company.
- Schmidt, T. (2009). *Kicktionary. The Multilingual Electronic Dictionary of Football Language*. Available at <http://www.kicktionary.de/index.html>.
- Scholfield, P. (1982). Using the English dictionary for comprehension. *TESOL Quarterly*, 16(2), 185–194.
- Tarp, S. (2008). Revival of a dusty old profession. *Hermes – Journal of Language and Communication in Business*, 41, 175–188.
- Tarp, S.–Gouws, R. (2008). A lexicographic approach to language policy and recommendations for future dictionaries. *Lexikos*, 18, 232–255.
- Temmerman, R. (2000). *Towards New Ways of Terminology Description: The Sociocognitive Approach*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Tomlinson, A. (2010). *A Dictionary of Sports Studies*. Oxford: Oxford University Press.
- Vasić, V. (2018). *Leksikologija i leksikografija u svetlu savremenih pristupa*. Zbornik naučnih radova. Stana Ristić, Ivana Lazić Konjik, Nenad Ivanović (ur.). Beograd: Institut za srpski jezik SANU, 2016. 577. str. Prikaz. *Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku*, 61/1, 203–216. (Originalni rad objavljen je ćirilicom.)
- Yong, H.–Peng, J. (2007). *Bilingual Lexicography from a Communicative Perspective*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Zgusta, L. (1971). *Manual of Lexicography*. Prague: Academia; The Hague/Paris: Mouton.

